

Program cvičení z Chemického inženýrství II pro akademický rok 2018/2019

- Značení úloh CH1-UX.Y odpovídá skriptu L. Schreiberová a kol. *Chemické inženýrství I*, VŠCHT Praha 2011 (kapitoly 7,8,12,14,15) a značení CHI2-UX.Y skriptům M. Jahoda a kol. *Chemické inženýrství II*, VŠCHT Praha 2018 (kapitoly 1-7). Dodatečné úlohy značené modře **UX-Y** jsou převzaty ze starších skript Šnita a kol. *Příklady a úlohy z chemického inženýrství I*, VŠCHT Praha 2002.
- Skripta *Chemické inženýrství I* a *Chemické inženýrství II* jsou dostupná v tištěné formě.
- Podpůrné materiály (např. k bilancím entalpie s chemickou reakcí aj.) jsou dostupné ve formě pdf souborů na internetových stránkách ÚCHI na adrese: uchi.vscht.cz.
- Zadání dodatečných úloh ze skript *Příklady a úlohy z chemického inženýrství I* jsou přiložena k tomuto programu cvičení a rovněž jsou dostupná na uvedených internetových stránkách.

Týden ¹⁾	Úlohy řešené na cvičení	Úlohy doporučené k samostatnému řešení	Pozn.
1	Bilance entalpie bez ch.r. CHI1-U14.8 Bilance entalpie s ch.r. U10-9	U10-22, U10-24	
2	Bilance entalpie s ch.r. CHI1-U15.10 Usazování CHI2-U1.3, CHI2-U1.4	CHI2-U1.5, CHI2-U1.7	
3	Fluidace CHI2-U2.1, CHI2-U2.2 Tok tekutin zařízením CHI2-U3.4	CHI2-U2.4 CHI2-U3.1, CHI2-U3.3	
4	Reaktory CHI1-U15.6b ²⁾ , U22-29b²⁾	CHI1-U15.12, CHI1-U15.13	TEST1
5	Reaktory U22-20 , CHI1-U15.11, CHI1-U15.9, (CHI1-U15.4)	CHI1-U15.14, CHI1-U15.7	
6	Extrakce U17-8 , CHI1-U12.13	CHI1-U12.11, CHI1-U12.12, CHI1-U12.14	
7	Sdílení tepla CHI1-U8.4, U11-18 Sdílení hmoty CHI2-U4.4	CHI1-U8.8 CHI2-U4.2	
8	Sdílení hmoty CHI2-U4.9, CHI2-U4.10, CHI2- U4.11, (CHI2-U4.6)	CHI2-U4.7, CHI2-U4.8, CHI2-U4.12	
9	Absorpce CHI2-U5.11, CHI2-U5.10	CHI2-U5.4, CHI2-U5.5	TEST2
10	Absorpce CHI2-U5.7, CHI2-U5.9	CHI2-U5.6, CHI2-U5.8, CHI2-U5.2	
11	Membrány CHI2-U6.5, CHI2-U6.6, CHI2-U6.10	CHI2-U6.1, CHI2-U6.4, CHI2-U6.8	
12	Membrány CHI2-U6.14, CHI2-U6.13	CHI2-U6.16, CHI2-U6.11, CHI2-U6.17	
13	Krystalizace, CHI2-U7.4	CHI2-U7.2, CHI2-U7.8	TEST3

1) Ve dnech 28.9 (pátek, svátek), a 22.11. - 23.11. (čtvrtek a pátek, rektorské dny) nebude výuka, Přesun výuky: ve středu 21.11. je páteční výuka. Všechny kroužky tedy během semestru ztratí jeden týden a využijí rezervního 14. týdne

2) K řešení úkolu b) využijte výsledek úkolu a) uvedený v zadání.

Tématické okruhy testů

T1: entalpické bilance, usazování, fluidace, charakter proudění v zařízení

T2: reaktory, extrakce, sdílení tepla a hmoty

T3: absorpce se stupňovým a se spojitým stykem fází, membránové procesy

U10-9: Spálením 1 kg uhlí se vyrobit 8 kg suché nasycené vodní páry tlaku 1,2 MPa. Teplota vody vstupující do kotle je 40 °C.

a) Kolik nasycené páry při tlaku 1,6 MPa by se získalo spálením 1 kg uhlí, kdyby voda přivedená do kotle měla teplotu 10 °C?

b) Spočítejte množství vyrobené páry za podmínek uvedených v zadání v bodu a) za předpokladů zanedbatelných ztrát odvodem tepla do okolí, přívodu 50% přebytku vzduchu, teploty vystupujících spalin 500°C a teploty vstupních proudů 25°C a porovnejte s údajem v zadání.

Výsledek: a) Spálením 1 kg uhlí by z vody 10 °C teplé vzniklo 7,6 kg rovnovážné páry o tlaku 1,6 MPa. b) Při uvedených podmínkách se v kotli uvolní $2,38 \cdot 10^4$ kJ tepla, z něhož lze zahřátím a odpařením vody o teplotě 40 °C získat 9,1 kg syté páry o tlaku 1,2 MPa.

U10-22: Kolik tun suché, rovnovážné vodní páry o teplotě 120 °C lze teoreticky získat kvantitativním spálením 1 tuny síry v proudě stechiometricky potřebného množství vzduchu na oxid siřičitý. Teplota vstupující kapalné vody a páry síry je 25 °C, teplota vystupujícího plynu je 400 °C.

Výsledek: Teoreticky lze vyrobit 2,85 tun požadované vodní páry.

U10-24: Oxid dusnatý lze vyrábět parciální oxidací NH_3 vzduchem. Do reaktoru vstupuje NH_3 při 25 °C a vzduch předehřátý na 750 °C, konverze NH_3 je 90%. Jestliže nemá teplota na výstupu z reaktoru přesáhnout 920 °C, vypočítejte, kolik energie je třeba odebrat na 1 mol vstupujícího NH_3 , připadá-li 2,4 mol O_2 na 1 mol NH_3 . Molární reakční entalpie při 920 °C je $\Delta h_r = -823 \text{ kJ mol}^{-1}$.

Výsledek: Je třeba odebrat 637,8 kJ na 1 mol vstupujícího amoniaku.

U22-29: Hydrolýza acetanhydridu (A) $\text{CH}_3\text{COOCOCH}_3 + \text{H}_2\text{O} = 2 \text{ CH}_3\text{COOH}$ se má provádět v kaskádě čtyř stejných ideálně míchaných průtočných reaktorů, které se budou provozovat při různých teplotách :

Reaktor	1	2	3	4
T / K	283	288	298	313
$k / 10^{-3} \text{ s}^{-1}$	0,96	1,34	2,63	5,22

Rychlostní vztah je $r = kc_A$. Vstupní koncentrace složky A do prvního reaktoru bude 0,9 kmol m^{-3} , objemový tok nástřiku $1,67 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$.

a) Jaký je potřebný objem každého členu, jestliže požadovaná konverze je 91 % ?

b) Kolik těchto reaktorů by bylo zapotřebí, kdyby všechny pracovaly při teplotě 288 K ?

Výsledek : a) 0,6 m^3 , b) šest.

U22-20: Při výrobě polystyrenu se má zpracovat 500 t za rok směsi styrenu (složka S) a butadienu. Je k dispozici ideálně míchaný průtočný reaktor o objemu $1,8 \text{ m}^3$ s chladicím hadem.

a) Jaká musí být pracovní teplota, má-li se pracovat s konverzí 30 % ?

b) Jaká musí být střední teplota chladicího media odpovídající pracovním podmínkám bodu a) ?

Data: $r = kc_s^{3/2}$; $k = A \exp(-E/RT)$; $A = 3,3 \cdot 10^{11} \text{ m}^{1,5} \text{ kmol}^{-0,5} \text{ h}^{-1}$; $E = 96,79 \text{ kJ mol}^{-1}$;

$\Delta h_r = -69,14 \text{ kJ mol}^{-1}$; 1 rok = 8000 h; $c_p = 1,886 \text{ kJ kg}^{-1} \text{ K}^{-1}$; molární zlomek styrenu na vstupu 0,92; $T_0 = 308 \text{ K}$; teplosměnná plocha $7,5 \text{ m}^2$; koeficient prostupu tepla

$84 \text{ kJ m}^{-2} \text{ h}^{-1} \text{ K}^{-1}$; hustota směsi 870 kg m^{-3} .

Výsledek: a) 370 K, b) 363 K.

U17-8: Do každého stupně extraktoru přivádíme 7 kg diethyletheru. Extrahujeme 30 kg směsi obsahující 75 hmotn. % vody a 25 hmotn. % kyseliny octové a požadujeme, aby koncentrace kyseliny octové v rafinátu z posledního stupně byla nejvýše 11,5 hmotn. %. Zjistěte potřebný počet stupňů, je-li v každém stupni dosaženo rovnováhy, a spotřebu extrakčního činidla. Extrakce probíhá při 25 oC.

Výsledek: Počet potřebných stupňů je 4 a spotřeba extrakčního činidla 28 kg.

U11-18: Na horizontální trubce o vnějším průměru 20 mm a délce 1 m kondenzuje nasycená pára o tlaku p . Teplota stěny trubky je t_w . Vypočtěte koeficient přestupu tepla α a hmotnost kondenzátu m vzniklého na trubce za 1 hodinu, je-li

a) $p = 5 \text{ kPa}$, $t_w = 27,1^\circ\text{C}$

b) $p = 100 \text{ kPa}$, $t_w = 90,4^\circ\text{C}$

Výsledek: a) $\alpha = 1,13 \cdot 10^4 \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-1}$; $m = 6,12 \text{ kg}$

b) $\alpha = 1,34 \cdot 10^4 \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-1}$; $m = 12,3 \text{ kg}$